

REVIEW ABOUT THE BOOK JOSÉ E. ALVAREZ: THE SPANISH FOREIGN LEGION IN THE CIVIL WAR 1936**RECENZÍÓ JOSÉ E. ALVAREZ: THE SPANISH FOREIGN LEGION IN THE CIVIL WAR 1936 KÖNYVÉRŐL****BESENYŐ János¹**

Az elmúlt időszakban egyre több a XIX-XX. század hadtörténelméhez kapcsolódó esemény kutatását, feldolgozását végezték el hadtörténészek, amelyek közé szervesen illeszkedik José E. Alvarez² könyve is, amely a Légiónak a Spanyol Polgárháború első hat hónapjában történt tevékenységét veszi górcső alá. A kevésbé kutatott Spanyol Légiónak egyik különlegesen jó ismerője a szerző, aki évek óta kutatja és publikálja a szervezet tevékenységével kapcsolatos könyveit, cikkeit. Már csak azért is fontos a szerző tevékenysége mivel a Légiónról és annak tevékenységéről leginkább spanyol nyelvű anyagokhoz lehet hozzáférni, angol nyelvűhöz azonban csak igen korlátozottan. Ezt magam is tapasztaltam, amikor a Légión nyugat-szaharai tevékenységét, valamint a Légiónban szolgáló magyarok után kutattam.³

1936 júliusában a spanyol hadsereg egyik legjobban kiképzett, felkészített egysége volt az akkor hat zászlóaljból álló, alig 4000 fős Légión, amelynek a támogatása elengedhetetlen volt a köztársasági kormány ellen felkelést indító tábornokoknak. Ezért annak megnyeréséért mindent megtettek és jelentős részben nekik volt köszönhető, hogy a felkelést sikerre tudták vinni és az nem fojtotta el a kormányzat már a kezdetén a csírájában. De Franco is főként nekik köszönhette, hogy több más jelölt és önjelölt közül, végül ő szerezhette meg az ország feletti uralmat. A Légiónt 1934-ig csak az afrikai gyarmatokon - főként Marokkóban - vetették be, ahol igen komoly harci tapasztalatokat szerzett, így mikor a spanyol hadsereg más egységei nem voltak képesek kezelni az Asturiai felkelést, őket hívta segítségül a kormányzat. A felkelést igen hatékonyan, minimális veszteségekkel tudták felszámolni, bár a baloldali, és később az őket kivezenylő erők is bíralták a felkelőkkel és a civil lakossággal szembeni fellépésüket.⁴ A szerző által leírtakból úgy tűnik, hogy a Légión egyáltalán nem akart aktívan részt venni a politikában, egyszerűen katonák akartak lenni és tenni azt, ami a feladatuk volt, megvédelmezni az afrikai területeket. Ezt sikeresen meg is tették. Ők voltak az akkori spanyol hadsereg elitje, akik a legkeményebb

¹ beseny.janos@uni-obuda.hu | ORCID: 0000-0001-7198-9328 | habilitated associate professor, Óbuda University, Doctoral School for Safety and Security Sciences, Africa Research Center | habilitált egyetemi docens, Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, Afrika Kutatóközpont

² Professzor Dr. José E. Alvarez történész 1996-ban kezdte az oktatási tevékenységet a Houston Downton Egyetemen. Hadtörténész diplomát szerzett a West Point-i Katonai Akadémián és több hadtörténelmi társaság tagja. Alvarez professzor által tanított tárgyak: Világtörténelem, XX. századi Európai Történelem, Közel-Kelet történelme, valamint az USA történelme. Szinte egyedülként kutatja a Spanyol Idegenlégión történelmét, amelyből több cikket, könyvet publikált. Elérhetősége: alvarezj@uhd.edu

³ Besenyő János: Hungarians in the Spanish Legion? Węgrzy w Legionie Hiszpańskim? *Studia Politicae Universitatis Silesiensis* 2019, 26, 25–44, DOI: <http://doi.org/10.31261/SPUS.2019.26.02>
<https://www.journals.us.edu.pl/index.php/SPUS/article/view/8288>

⁴ Erről bővebben: James Matthews: *Reluctant Warriors: Republican Popular Army and Nationalist Army Conscripts in the Spanish Civil War, 1936-1939*, OUP Oxford, 2012; Francisco J. Romero Salvadó: *Historical Dictionary of the Spanish Civil War*, Rowman & Littlefield, 2013; Paul Preston: *The Spanish Civil War: Reaction, Revolution and Revenge*, W.W. Norton & Company, 2007; Antony Beevor: *The Spanish Civil War*, Cassell, 2001; Antony Beevor: *The Battle for Spain: The Spanish Civil War, 1936-1939*, Penguin Books, 2006; Stanley G Payne: *The Spanish Civil War*, Cambridge University Press, 2012;

kiképzést kapták, hihetetlenül fegyelmezettek és bajtársiasok voltak, illetve jelentős harci tapasztalattal rendelkeztek. Egyfajta „elitista szubkultúrát” hoztak létre, ahol az akkori spanyol hadsereggel ellentétben nem a mindennapi túlélés és a ranglétrán való araszolgatás, hanem a kiadott parancsok azonnali és hatékony teljesítése, sőt a katonához méltó halál elérése volt. Ezzel ellentétben a spanyol katonai és rendőri erőket mélyen átszötte a politika, a nepotizmus, korrupció, sőt a vezetők politikai és ideológiai megosztottsága miatt ezek a szervezetek a működőképtelenség határán táncoltak. Nagy részt ezért sem voltak képesek az 1936 nyarán kirobbant puccsal szemben hatékonyan fellépni. Ezzel szemben a Légión vezetése igyekezett távortartani a szervezetet a politikától, annak ellenére, hogy a vezetők egy része a jobboldali erőkkel szimpatizált. Végül olyan helyzetbe kerültek, hogy úgy érezték, hogy nincs más választásuk, mint támogatni a puccsistákat és részt venni az ország törvényes kormányának megdöntésében. Ez ugyan elfogadhatatlan egy demokratikus berendezkedésű államban, de az akkori időszakban Spanyolországban többször került vértelen, vagy minimális áldozattal járó katonai puccsra, így a legtöbben úgy gondolták, hogy ebben az esetben sem lesz másképp. Erre azonban rácaffolt az élet, ugyanis a köztársasági vezetők nem voltak hajlandóak „csendben visszavonulni,” és támogatták őket a nagyvárosokban élő munkások és kereskedők is, így egy három éven keresztül tartó brutális polgárháború kezdődött, amelynek az egyik főszereplője volt a Légión, valamint a marokkói és szaharái törzsek tagjaiból toborzott Regulares alakulatok.⁵ A szerző szerint egyébként a puccsisták célja nem a Köztársaság felszámolása, hanem bizonyos módon a „megreformálása” volt. Ezt bizonyítja, hogy a felkelést kirobbantó katonai vezetők egyike, Emilio Mola Vidal tábornok a kormányzatot ugyan megkívánta dönteni, de a köztársasági formát meg akarta őrizni, sőt annak a nevében tervezte működtetni a katonai kormányzatot.⁶ De nem csak ő, hanem a puccsisták többsége is így gondolta. Badajoz elfoglalása után a Légión parancsnoka, Yagüe alezredes a győzelmi beszédét így fejezte be: „Kialtsátok velem: Hosszú életet Spanyolországnak! Hosszú életet a Köztársaságnak! Hosszú életet a hadseregnek!”⁷

A szerző külön kiemelte, hogy a magas szintű szervezettség és a professzionalitás mellett a Légiónban a brutalitás és az erőszak a mindennapok része volt, hiszen ezek nélkül nem is győzhettek volna a marokkói hadszíntéren, ahol rajtuk kívül szinte minden spanyol egység kudarcot vallott. Ezeket a tulajdonságokat a „fehér terror” keretében hatékonyan használták fel a nacionalistákkal szembenálló erőkkel, valamint az őket támogató polgári lakossággal szemben. Nem csak ezeknek voltak köszönhető a pacifikáció keretében végrehajtott atrocitásoknak, hanem azoknak a történelmi tapasztalatoknak is, amit Franco fiatal tisztként még a marokkói harcok idején szerzett, amikor a stratégiai fontosságú Annual elfoglalását nem megfelelően készítették elő, aminek következtében a spanyolok egyik legnagyobb afrikai veszteségüket szenvedték el. Éppen ezért Franco, az őt támogató németek sürgetése ellenére sem sietett Madrid elfoglalására, hanem szisztematikusan szállta meg az útjába kerülő területeket és számolt fel minden lehetséges ellenállást és csak akkor indult tovább amikor úgy érezte, hogy nem marad mögötte olyan erő, amely hátba támadhatná. Ezért a katonái minden fegyvert begyűjtöttek, letartoztatták és/vagy kivégezték

⁵ Besenyő János: *Western Sahara*, Publikon Publisher, Pécs, 2009, p. 59.

⁶ José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018. p. 10.

⁷ José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018. p. 74

azokat, akik fegyveresen harcoltak a nacionalisták ellen, esetleg veszélyeztethették azok céljait. Ez volt a strategy of limpiar (cleanse) and castigar (punish).⁸ Azt azért látni kell, hogy a köztársaságiak oldalán harcolók sem voltak Grál lovagok, amelyre bizonyítékok azok a kegyetlenségek és atrocitások, amelyeket ők is elkövettek a velük nem szimpatizáló polgári lakosok vagy a fogságukba került, korábban velük szemben harcolók ellen.⁹ Persze a Légio sikereihez – az előzőleg említettek mellett – főleg a kezdeti időszakban elengedhetetlen volt a kormányzat tehetetlensége, a spanyol hadsereg szégyenletes állapota, az ország megosztottsága és a puccsisták szerencséseje, valamint a külföldről, a náci Németországtól és a fasiszta Olaszországtól kapott sokrétű – katonai, logisztikai, szállítási, stb. – támogatás is. A német és olasz szállítóeszközök nélkül ugyanis az afrikai bázisokon állomásozó alakulatok, nem lettek volna képesek átjutni a köztársasági erők által ellenőrzött Gibraltári szoroson át a kontinensre, így a felkelést a köztársaságiak – ha képesek lettek volna rá – könnyen felszámolhatták volna. Azonban a külföldi támogatással a lázadó tábornokok átléptek egy határt, ahonnan nem volt visszatérés és „egy bukásra ítélt puccsból egy három évig tartó véres polgárháború lett”, amelyben német és olasz katonák is részt vettek Franco oldalán.¹⁰ Míg a kormányzat a Szovjetunióhoz fordult, amely a saját politikai érdekében és Spanyolország aranykészletéért cserében fegyvereket és tanácsadókat küldött a köztársaságiak támogatására.¹¹ Így a polgárháború gyorsan nemzetközivé vált, ahol a baloldali és jobboldali eszmék fegyveres ütköztetése folyt.

A könyvben végig követhetjük a polgárháború első hónapjaiban a Légio tevékenységét Seville, Almedralejo, Merida, Badajoz, Santa Amalia, Talavera de la Reina, Santa Olalla, Maqueda, Toledó, Illescas, Oviedo és sok más településen, amelyeket nem csak elfoglalniuk kellett, hanem meg is védelmezni a kemény ellentámadásoktól. Az összecsapások folyamán voltak hősiés és kevésbé hősiés események, de az egyértelmű, hogy a légionáriusok keményen kivették a részüket a harcokból, amely jól látható volt a veszteséglistájukból is.¹² A könyv értékét növeli, hogy a szerző nem csak „távolságtartó” történészként, levéltári forrásokból dolgozott, hanem az események aktív résztvevőivel készített interjúkat is felhasznált, sőt személyesen is felkereste az események helyszíneit. Külön tetszett, hogy a könyvben több légionáriust vagy a Légiohoz köthető személyt is bemutatott az „emberi” oldaláról, nem titkolván el azok pozitív, de negatív tulajdonságait sem. Közéjük tartozott a 8. zászlóalj állományában szolgáló magyar származású Inocencio Kadar Szass (eredeti neve: Nagy Károly), hadnagy, aki néhány légionáriussal sikeresen állította meg egy négy szovjet tankból és 400 gyalogosból álló egység támadását, amiért külön kitüntetést kapott.¹³ Szintén érdekes, hogy olyan információkat lehet megtudni a

⁸ José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018. pp. 52-53.

⁹ José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018. pp. 66, 76, 215, 237, 266.

¹⁰ José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018. pp. 22, 143-144.

¹¹ José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018. p. 217

¹² José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018. pp. 85, 205, 208

¹³ José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018. pp. 177, 269. and Besenyő János: Hungarians in the Spanish Legion? Węgrzy w Legionie Hiszpańskim? *Studia Politicae Universitatis Silesiensis* 2019, 26, 25–44, DOI: <http://doi.org/10.31261/SPUS.2019.26.02>
<https://www.journals.us.edu.pl/index.php/SPUS/article/view/8288>

polgárháborúban résztvevőkről és az általuk használt fegyverekről, eszközökről, amelyekről nem hogy egy átlagos olvasó, de sok történész sem rendelkezik.

A könyv elolvasása után az olvasó leszámol azzal a közkeletű vélekedéssel, hogy a Légio idegen egységként, kvázi zsoldosokként harcolt volna a spanyol hazafiak ellen, sőt egyértelműen látható, hogy a légio állományának 80%-a nem külföldi, hanem spanyol volt és az ő felfogásuk szerint a hazájukért harcoltak. Furcsa, hogy korábban a köztársasági erők oldalán harcoló nemzetközi brigádokban szolgáló külföldieket szabadságharcosnak tekintették, annak ellenére, hogy a Sztálin által vezetett Szovjetunió birodalmi céljait szolgálták és nem a törvényes spanyol kormányét. Sőt azok közül többen hasonló, vagy brutálisabb cselekedeteket követtek el a velük szembenállók (katonák, civilek, egyházi személyek, stb.) ellen, mint a légionáriusok. Ennek ellenére, a megítélésük mégis pozitívabb volt az elmúlt évtizedekben.

A szerző ugyancsak cáfolja, hogy a 10 napon keresztül tartó badajozsi mészárlást a légionáriusok követték volna el, mint ahogy azt korábban több forrás is állította. Ugyanis az elfogott köztársaságiak kivégzését a Falangisták és a Polgárország tagjai hajtották végre, nem pedig a légionáriusok, akik addigra már elhagyták a várost.¹⁴ Ezzel a könyvvel sokkal árnyaltabban lehet szemlélni az akkori eseményeket, amelyek Spanyolországban még érzékeny kérdésnek számítanak, ezért nem is kutatható nagyon sok levéltári anyag a Polgárháborúval kapcsolatosan. Remélhetőleg ez változni fog és egyre több levéltári anyagot szabadítanak fel a kutatók számára és készülnek Alvarezéhez hasonló könyvek. Remélem, hogy a szerző nem áll meg az 1936-os évnél, hanem a Légio teljes polgárháborús tevékenységét fel fogja dolgozni, amit már most várok.

A könyv elolvasását mindazoknak javaslom, akik kíváncsiak az 1936-os év viszonyaira, a Spanyol Polgárháború kirobbanásának körülményeire, valamint a szembenálló felek – közülük is kiemelkedően a Légio – tevékenységére.

José E. Alvarez: *The Spanish Foreign legion in the Civil War 1936*, University of Missouri Press, 2018, 313 oldal

FELHASZNÁLT IRODALOM

Antony Beevor: *The Battle for Spain: The Spanish Civil War, 1936-1939*, Penguin Books, 2006.

Antony Beevor: *The Spanish Civil War*, Cassell, 2001.

Besenyő János: *Hungarians in the Spanish Legion? Węrzy w Legionie Hiszpańskim?* *Studia Politicae Universitatis Silesiensis* 2019, 26, 25—44, DOI:

<http://doi.org/10.31261/SPUS.2019.26.02>

<https://www.journals.us.edu.pl/index.php/SPUS/article/view/8288>

Besenyő János: *Western Sahara*, Publikon Publisher, Pécs, 2009.

Francisco J. Romero Salvadó: *Historical Dictionary of the Spanish Civil War*, Rowman & Littlefield, 2013.

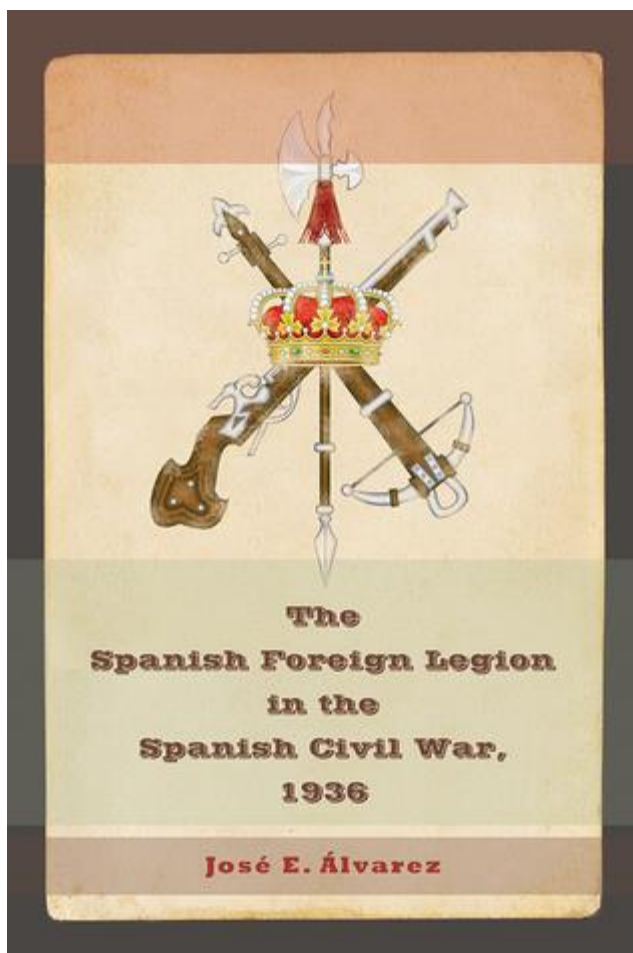
James Matthews: *Reluctant Warriors: Republican Popular Army and Nationalist Army Conscripts in the Spanish Civil War, 1936-1939*, OUP Oxford, 2012.

¹⁴ José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018. p. 75, 244.

José E. Alvarez: *The Spanish Foreign Legion in the Spanish Civil War, 1936*, University of Missouri Press, 2018.

Paul Preston: *The Spanish Civil War: Reaction, Revolution and Revenge*, W.W. Norton & Company, 2007.

Stanley G Payne: *The Spanish Civil War*, Cambridge University Press, 2012.

1. ábra: A könyv borítója

(forrás: <https://www.goodreads.com/book/show/27409653-the-spanish-foreign-legion-in-the-spanish-civil-war-1936>)